

– podnikateľiek, aktívnych starých mám poukázala, ako sa snažia skĺbiť svoju profesiu s rolou starých mám, matiek, manželiek a ako sa s touto otázkou vnútorne vyrovnávajú. **Margita Jágerová** (*K problematike vplyvu pohrebných služieb na pohrebné obyčaje v mestskom prostredí*) poukázala na nové prvky a úkony, ktoré priniesli súkromné pohrebné služby, spojené s mŕtvym a jeho pochovávaním.

Vo štvrtok ráno konferenciu začala historická sekcia a zazneli v nej nasledovné témy: **Piotr Boroń** *Rodzina w średniowiecznym mieście w Europie Środkowo-Wschodniej. Wpływ gminy mieskiej na funkcjonowanie rodziny*. **Dariusz Rolnik**: *Rodzina i edukacja domowa młodzieży elit szlacheckich a anuczanie w miejskich ośrodkach szkolnych Polski w II połowie XVIII wieku*. **Aleksandra Skrzypietz – Dariusz Nawrot**: *Rodzina w okrese urbanizacji i industrializacji Królestwa Polskiego W drugiej połowie XIX wieku*. **Maciej Kucharski** *Ewolucja rodziny w początkowej fazie industrializacji na przykładzie Górnego Śląska na tle europejskim*. **Daniela Tinková** sa vo svojom referáte *Problém ilegitivity a proměna evropské rodiny a genderových vztahů v osvícenském období* na základe zaujímavých a vzácnych materiálov venovala osudu slobodných matiek a ich ilegitimných potomkov v strednej Európe a vo Francúzsku na prelome 18. a 19. storočia. Poukázala na dôsledky populacionistickej politiky štátnikov i postupnej sekularizácie spoločnosti a práva v 18. storočí na základe ktorých sa konštitovala nová idea rodiny a manželstva. **Eva Šimová**, ktorá vo svojom príspevku *Zmenili sa funkcie rodiny zmenu rodového správania sa jej členov* vychádzala z výskumnej vzorky adolescentov, analyzovala zmeny rodinnej klímy, zmeny rodičov-

ského správania. Poukázala na niektoré paradigmy funkcií rodiny, ako je uspokojovanie potrieb (láska) i kontrola (výchova, socializácia) a na vklad starých rodičov pri naplnení týchto potrieb. Z pohľadu súčasných adolescentov dokumentovala zhoršenie emocionálnej klímy v rodine, i rizikovosť zhoršenia kontrolnej funkcie rodiny. *Postaveniu ženy v rodine evanjelického farára* sa venovala **Slavomíra Očenášová**, pričom sa zamerala na vybranú vzorku perzekvovaných farárskych rodín v období komunistickej totality. Ako je rodina ponímaná vo vybraných literárnych dielach Kukučina, Urbana, Balleka v príspevku *Fenomén rodiny v slovenskej literatúre* poukázal **Juraj Kuba**. Autor si všimol model patriarchálnej sedliackej rodiny v druhej polovici 19. storočia, s dôrazom na vzťahy členov rodiny, ich spolužitie a predovšetkým postavnie (úlohu) muža – manžela.

Ako je zrejmé, jednotlivé referáty poukázali na aktuálnosť a potrebu zaoberať sa touto nanajvýš aktuálnou problematikou. Niektoré témy a problematiku okruhy boli v mnohých vystúpeniach len načrtnuté, čím len podporili tendencie sa s ideou „Premeny rodiny v urbánom prostredí“ naďalej aktívne zaoberať. Snáď ďalším pozitívnym krokom bude k danej problematike vypublikovaný zborník. *Katarína Košťalová*

Neziskové organizace pro EU-integrace sociálně vyloučených romských komunit.

Praha, 28. 5. 2003

Tento odborný seminár se konal v rámci čtvrtého ročníku Světového romského festivalu KHAMORO, který dále doprovázely kulturní pořady a produkce kva-

litní romské hudby. Tímto setkáním organizátoři festivalu zareagovali na jednu z priorit Evropské Unie, kterou je inkluze sociálně vyloučených skupin zpět do společnosti. Odborné příspěvky byly tedy zaměřeny na situaci v budoucích členských zemích střední a východní Evropy – především na Českou republiku a Slovensko, kde některé romské komunity žijí dosud v sociální izolaci.

Cílem pořadatelů semináře bylo přítomným zájemcům představit konkrétní dlouhodobé a životaschopné projekty, na kterých již několik let řada neziskových organizací pracuje s maximálním úsilím a osobním nasazením terénních pracovníků přímo v problematických romských komunitách. Při této práci samozřejmě narážejí na mnoho obtíží, nedůvěru a nechuť spolupracovat jak ze strany úřadů, tak ze strany Romů samotných. Největším problémem obecně je také nedostatek finančních prostředků věnovaných na tyto projekty.

Úvodní slovo přednesla Nancy Meech, která pracuje v Nadaci rozvoje občanské společnosti v delegaci Evropské komise v České republice. Její prací, o které přítomným sdělila podrobnější informace, je dohlížet na granty pro programy zaměřené na neziskové organizace. Zdůraznila, jak je práce neziskových organizací důležitá a mnohdy jsou výsledky jejich práce překvapivě optimistické. Záleží totiž na každém člověku, jestli se rozhodne pomoci těm, kteří to potřebují a bez aktivity druhých se neobejdou. Právě takoví lidé se v neziskových organizacích našli a dělají tak první kroky ke spokojenému životu nás všech. V České republice bylo již úspěšně zrealizováno množství projektů a jejich výsledky by měly být příkladem pro řešitele projektů, zabývajících se podobnou tematikou, dobrým vzorem a inspirací.

Další výrazný příspěvek přednesla Ingrid Antalová, která pracuje jako ředitelka Nadacie Milana Šimečka v Bratislavě. Spolu se svými spolupracovníky se zabývá menšinou problematikou, především spolužitím Romů a ostatních obyvatel s důrazem na komunitní práci v sociálně izolovaných romských osadách. Tato nadace konkrétně už tři roky zabezpečuje komunitní práci v Heřmanovicích na východním Slovensku, kde žije velmi početná komunita Romů. Ingrid Antalová všem přítomným vylíčila, jak práce přímo v terénu vypadá, na jaké problémy v již zmíněné obci naráželi a jak se sžili s místními Romy. V rámci projektu v této lokalitě chtěli kromě jiného vybudovat komunitní centrum, kde by terénní pracovníci mohli bydlet a zároveň se zde od rána do večera setkávat a pracovat s místními Romy. Narazili ale na neochotu úřadů, tak sehnali pouze provizorní prostory, které zdaleka neodpovídají potřebám tak náročné práce s dětmi a dospělými. Setkali se zde za tři roky s velkým množstvím problémů – od špatných hygienických návyků, nevyhovujícího bydlení, nedostatečné docházky dětí do školy, až po úžeru, krádeže, konflikty s policií a dalšími orgány státní správy. Svoji práci v romské komunitě v Heřmanovicích nevzdávají, ale nezájem úředníků o tuto problematiku a tím pádem i nezdary při zajišťování finančních prostředků vedou k tomu, že ředitelka Nadacie Milana Šimečka skončila svou řeč v pesimistickém tónu – možná nakonec budou muset vyhodnotit své tříleté úsilí jako neúspěšné.

Po tomto vystoupení následovala velmi živá a dlouhá diskuse, do které se zapojili převážně pracovníci ve školství, kteří mají s romskými dětmi a jejich rodiči mnoho zkušeností. Nechyběly ani komen-

táře od představitelů dalších neziskových organizací, které s Romy pracují. Nejvýrazněji zazněly připomínky Jana Ráce, který se věnuje terénní práci v romských komunitách, spolupracuje s Muzeem romské kultury v Brně a zdůrazňuje, že pomoc romským rodinám je zcela nezbytná a nelze ji v žádném případě vzdávat.

Se zajímavými informacemi vystoupila dále Alena Svobodová, která se v současné době věnuje činnosti v Občanském sdružení R-mosty, jehož je tajemnicí. Sdružení se snaží především o to, aby jejich program zaujal co největší počet dětí – hlavně těch ze sociálně slabého prostředí, a aby tak co nejlépe a nejpříjemněji využili svůj volný čas. Nejde však pouze o zábavu, pracovníci sdružení se snaží organizovat různé vzdělávací kurzy, do kterých se samozřejmě mohou zapojit i rodiče a další dospělí, které činnost R-mostů zaujme. Cílem je vytvořit místo, kde se budou rádi setkávat různí lidé, popovídají si, budou řešit své problémy a dozví se informace o těch ostatních.

V další diskusi a příspěvcích tohoto odborného semináře specialisté na romskou problematiku referovali o konkrétních podobách svých projektů, které nadace a sdružení v rámci integrace sociálně vyloučených romských komunit realizují a na jaké problémy lze při této práci narážet. Většina přednášejících také zmínila, že ne vždy je jejich práce úspěšná. Mnohdy výsledek vůbec neodpovídá takřka nadlidskému úsilí terénních pracovníků. Stále je ale nutné věřit v to, že situaci v romských komunitách lze zlepšit a že ke vzájemnému porozumění ve společnosti dojde jediné tehdy, pokud v řadách Romů poroste aktivní snaha o řešení své životní situace a zároveň v řadách příslušníků české většinové společnosti snaha o pomoc

a porozumění lidem, kteří to potřebují.

Lucie Procházková

Tradice a současnost romské kultury v Obchůdku ROMEN.

Nerudova ulice v Praze

Občanské sdružení R-mosty otevřelo veřejnosti koncem roku 2002 výsledek jednoho ze svých projektů – Obchůdek ROMEN. Toto místo se tak stalo prezentací romské kultury prostřednictvím jejích tradičních i současných produktů. Českým i zahraničním návštěvníkům je tak představena práce kolem 100 romských výtvarníků a výrobců z České republiky i Slovenska.

Tento projekt si klade za cíl seznámit návštěvníky s rozmanitostí romského umění, zručností jeho představitelů a svěbytným pohledem na svět, který by neměl být v žádném případě přehlížen. Naopak by se měl stát inspirací pro další, kteří mají společné zájmy a cíle a snaží se o zviditelnění pokroků jedné z nejpočetnějších menšin u nás. Zřízením této „prodejní galerie“ romské kultury se tak oživila práce v duchu tradičních romských řemesel. Jsou zde k vidění výrobky kovářů, korytářů, košíkářů, zvonkařů, apod. Romští řemeslníci mají tedy šanci za své výrobky získat finanční prostředky k pokračování v tradicích svých předků, které by bez projektů na jejich podporu zřejmě zanikly.

V životě Romů hrají snad nejdůležitější roli děti. Také ony mají v Obchůdku ROMEN místo pro své výtvary, které vznikají převážně v době jejich mimoškolních aktivit, zejména v dětských romských klubech.

Pro zájemce o romskou kulturu je zde připravena také celá řada titulů romské a romistické literatury, nahrávky tvorby